

Оповіщення та інформування про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій. Оповіщення населення в умовах правового режиму воєнного стану

Стратегія управління та організація оповіщення населення в умовах правового режиму воєнного стану

Цільова аудиторія: Керівний склад центральних органів виконавчої влади (ЦОВВ)

Блок 1. Нормативно-правова архітектура

Компетенції ЦОВВ, побудова ЄДСЦЗ та особливості функціонування в умовах воєнного стану.

Блок 2. Практичний алгоритм дій

Від отримання військових розвідданих ЗСУ до негайного доведення сигналу та контролю результатів.

Блок 3. Стійкість та вдосконалення

Резервування каналів, модернізація мереж зв'язку та стратегічні плани на 2026 рік (Розпорядження КМУ № 116-р).

Кодекс цивільного захисту України	Фундаментальна правова природа оповіщення. Визначення базового кола адресатів та зв'язок з особливим періодом.
Постанова КМУ № 11	Організаційна структура ЄДСЦЗ (Єдиної державної системи цивільного захисту) та вертикаль доведення інформації.
Постанова КМУ № 733	Спеціальний організаційно-технічний порядок оповіщення та зв'язку (базовий алгоритм дій).
Закон «Про правовий режим воєнного стану»	Правова рамка взаємодії цивільної управлінської вертикалі з військовим командуванням.
Розпорядження КМУ № 116-р (на 2026 р.)	Поточні управлінські пріоритети, завдання з модернізації та обов'язкові аудити систем.

ЄДС ЦЗ

Цивільний захист - комплекс заходів, які реалізуються на території України в мирний час та в особливий період і спрямовані на захист населення, територій, навколишнього природного середовища, майна, матеріальних і культурних цінностей від надзвичайних ситуацій та інших небезпечних подій, запобігання виникненню таких ситуацій та подій, ліквідацію їх наслідків, надання допомоги постраждалим, здійснення державного нагляду (контролю) у сфері пожежної та техногенної безпеки.

Основними завданнями Єдиної державної системи цивільного захисту (ЄДС ЦЗ) є реалізація заходів щодо:

- запобігання виникненню надзвичайних ситуацій;
- реагування на надзвичайні ситуації та події - проведення аварійно-рятувальних робіт та життєзабезпечення населення;
- прогнозування і оцінки наслідків надзвичайних ситуацій;
- **оповіщення та інформування про загрозу або виникнення надзвичайної ситуації;**
- захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій;
- підготовки органів управління та сил цивільного захисту до дій за призначенням;
- навчання населення діям в надзвичайних ситуаціях;
- виконання державних цільових програм у сфері цивільного захисту;
- створення і використання резерву матеріальних і фінансових ресурсів.

ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНІВ

Оповіщення - доведення сигналів і повідомлень органів управління цивільного захисту про загрозу та виникнення надзвичайних ситуацій, аварій, катастроф, епідемій, пожеж тощо до центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій та населення.

Система оповіщення - комплекс організаційно-технічних заходів, апаратури і технічних засобів оповіщення, апаратури, засобів та каналів зв'язку, призначених для своєчасного доведення сигналів та інформації про виникнення надзвичайних ситуацій до центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій та населення.

Інформування населення у сфері цивільного захисту - доведення органами управління цивільного захисту через засоби масової інформації, телерадіомережі відомостей про надзвичайні ситуації, що прогнозуються або виникли, з визначенням їх класифікації, меж поширення і наслідків, про способи та методи захисту від них, а також про свою діяльність з питань цивільного захисту, в тому числі з урахуванням особливостей оповіщення осіб з фізичними, психічними, інтелектуальними та сенсорними порушеннями.

КОДЕКС ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Стаття 30.

**Оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій забезпечується
шляхом:**

функціонування загальнодержавної, територіальних, місцевих автоматизованих систем централізованого оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій, спеціальних, локальних та об'єктових систем оповіщення;

централізованого використання телекомунікаційних мереж загального користування, у тому числі мобільного (рухомого) зв'язку, відомчих телекомунікаційних мереж і телекомунікаційних мереж суб'єктів господарювання в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, а також мереж загальнонаціонального, регіонального та місцевого радіомовлення і телебачення та інших технічних засобів передавання (відображення) інформації;

функціонування на об'єктах підвищеної небезпеки автоматизованих систем раннього виявлення надзвичайних ситуацій та оповіщення;

організаційно-технічної інтеграції різних систем централізованого оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій та автоматизованих систем раннього виявлення надзвичайних ситуацій та оповіщення;

Зміна парадигми: Роль оповіщення під час збройної агресії

Мирний час	
Джерело загрози	Техногенні аварії, природні катаклізми.
Час на рішення	Від хвилин до годин (аналіз масштабів).
Управління	Цивільна вертикаль (ОДА, ДСНС).

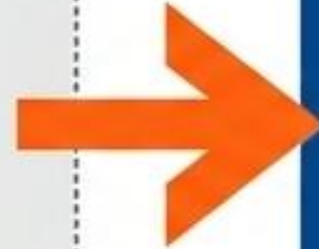
Воєнний стан	
Джерело загрози	Ракетні удари, БПЛА (засоби ураження).
Час на рішення	Секунди (негайне реагування).
Управління	Інтеграція військової розвідки (ЗСУ) та цивільного виконання (ЄДСЦЗ).

Оповіщення — це перший і критичний етап захисту. Будь-які подальші заходи цивільного захисту втрачають сенс без забезпечення миттєвого доведення сигналу.

Застаріле сприйняття

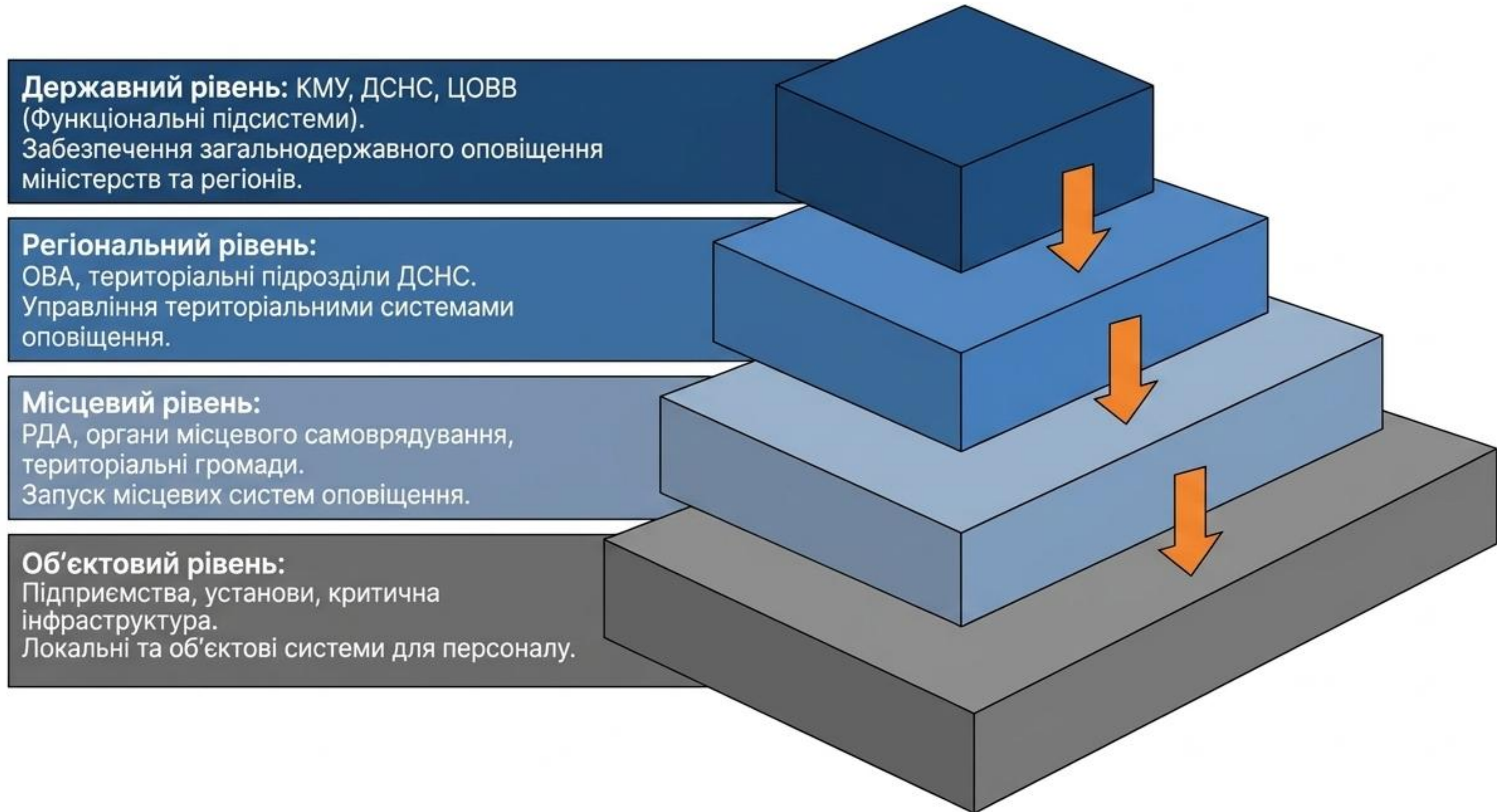
- Оповіщення — це виключно технічний процес (запуск сирени).
- Відповідальність лежить лише на вузлі зв'язку або технічному персоналі.
- Фінал процесу — натискання кнопки.

Сучасна державна модель

- Оповіщення — це складова системи державного управління.
- Керується рішенням уповноважених посадових осіб.
- Запускає ланцюг заходів (приведення у готовність, укриття, евакуація, реагування).
- Потребує жорсткої міжвідомчої взаємодії та зворотного зв'язку.

СТРУКТУРА ТА ВЕРТИКАЛЬ ДОВЕДЕННЯ СИГНАЛІВ У СИСТЕМІ ЄДСЦЗ

ОПОВІЩЕННЯ ТА ІНФОРМУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Автоматизовані системи
центрального оповіщення

Загальнодержавна

Територіальна

Місцева

Спеціальні системи
оповіщення

Атомних електростанцій

Гідротехнічних споруд

Продуктопроводів

Локальні та об'єктові
системи оповіщення

Об'єктів підвищеної небезпеки

Об'єктів з масовим перебуванням
людей

I. Загальнодержавний рівень (ЗАСЦО)

Загальнодержавна
автоматизована
система
центрального
оповіщення

Оперативно-чергова
служба ДСНС

Здійснює оповіщення
та інформування:

центральної і
місцевих органів
виконавчої влади;

органів
управління
ДСНС.

II. Регіональний рівень (ТАСЦО)

Територіальні
автоматизовані
системи
центрального
оповіщення
(25 систем)

Здійснюють оповіщення:

місцевих органів
виконавчої влади;

органів місцевого
самоврядування.

III. Місцевий рівень (МАСЦО)

Місцеві
автоматизовані
системи
центрального
оповіщення
(1595 систем)

Здійснюють оповіщення:

населення
відповідної
адміністративно-
територіальної
одиниці.

IV. Об'єктовий рівень

Системи оповіщення на об'єктовому
рівні здійснюють оповіщення на:

- об'єктах підвищеної небезпеки;
- гідротехнічних спорудах Дніпро-
та Дністровського каскадів;
- магістральних продуктопроводах;
- атомних електростанцій;
- конкретному об'єкті.

Основні засоби оповіщення населення:

Гучномовці

Електросирени

Телебачення

Радіоприймачі

Соціальні мережі та
мобільні застосунки

Мобільні
телефони

Практичний алгоритм дій (Постанова №733)

Тригер: Загроза воєнного характеру
(ракетний удар, застосування БПЛА,
інші засоби ураження).

Військове командування

Джерело інформації:
Чергові зміни пунктів
управління органів
військового
управління ЗСУ.

НЕГАЙНО

Цивільний захист

Виконавець:
Оперативно-чергові
служби на пунктах
управління
ДСНС та ОВА.

Особливість режиму: Негайність реакції. Мінімізація часу на узгодження управлінських рішень; спільна та миттєва дія військових адміністрацій і місцевого самоврядування.

Матриця прийняття рішень та делегування повноважень

Стандартна ієрархія (Постанова №733)

Загальнодержавний:
Прем'єр-міністр

Територіальний:
Голови ОДА / ВЦА

Місцевий:
Голови громад

Об'єктовий:
Керівники підприємств

**Оперативно-чергові
служби
(Негайний запуск)**

**Збройні Сили
України (ЗСУ) /
Повітряна
Повітряна
загроза**

При надходженні сигналу про повітряну загрозу від військового командування, повноваження щодо запуску автоматично делегуються оперативно-черговим службам.

Мета: Уникнення бюрократичних затримок. Рішення приймається негайно без додаткових погоджень.

Критична помилка в управлінні

Запуск сирени

Сприйняття факту технічного запуску системи як успішного завершення процесу оповіщення.

Запуск системи

Нормативна вимога (Постанова №733)

Фактичне отримання

Доповідь посадовій особі,
яка прийняла рішення

Механізм контролю:

- Отримання підтверджень про прийом сигналу від місцевих органів.
- Технічний моніторинг спрацювання апаратури.
- Оперативно-чергова служба зобов'язана здійснити контроль.

Мультиканальна архітектура доведення сигналів

Вимога Закону: Телерадіоорганізації зобов'язані забезпечити підключення обладнання для автоматизованого перехоплення ефіру. Обов'язкове дублювання каналів.

Топологія Єдиної системи оповіщення (ЄДСЦЗ)

1. Загальнодержавний (ЗАСЦО)

Рівень КМУ та ДСНС. Оповіщує ЦОВВ та регіональні адміністрації.

2. Територіальний (ТАСЦО)

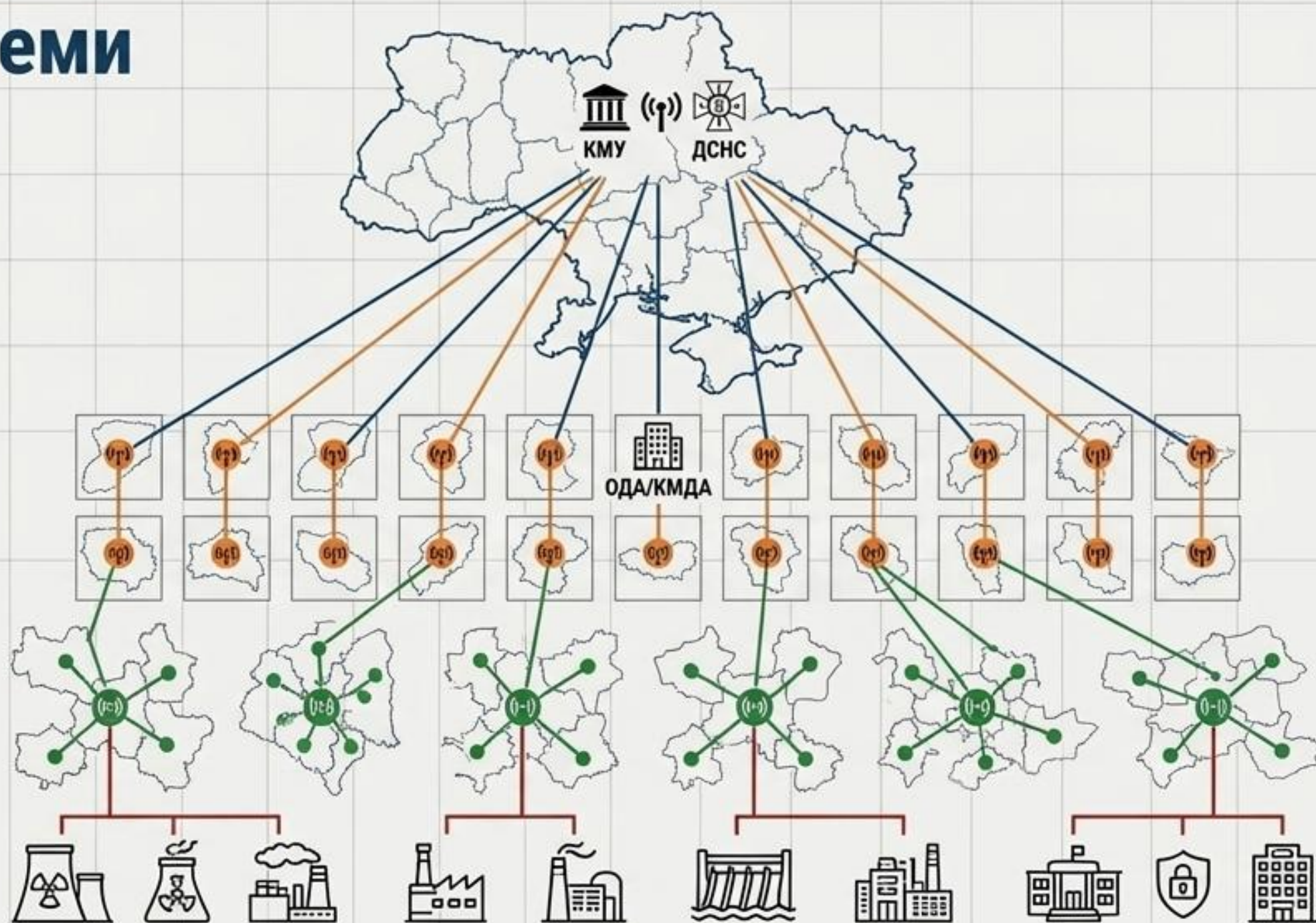
Рівень ОДА/КМДА.
Охват областей (25 систем).

3. Місцевий (МАСЦО)

Рівень районів та громад
(понад 1500 систем).

4. Об'єктовий/Спеціальний

АЕС, ГЕС, хімічні підприємства,
заклади з масовим
перебуванням людей.

Стійкість забезпечується **багаторівневістю**.
Відмова одного рівня має компенсуватися іншими.

Ефірні мережі (Закон «Про медіа»)

Аудіальні та аудіовізуальні медіа, багатоканальні телемережі. Забезпечують офіційність та масове охоплення.

Мобільні комунікації

СМС-розсилки, мобільні додатки, мережі операторів. Забезпечують оперативність та гео-таргетування.

Місцеві та об'єктові системи

Сирени, гучномовці, локальні засоби підприємств. Забезпечують незалежність від наявності Інтернету.

Інклюзивність

Адаптовані формати для осіб з порушеннями зору, слуху, інтелекту. Обов'язкова вимога доступності.

Алгоритм оповіщення: Замкнений управлінський цикл

Стійкість системи оповіщення в умовах війни

Багаторівневість

Здатність місцевих та об'єктових систем працювати автономно у разі відмови або знищення обласних (територіальних) центрів.

Резервування каналів

Наявність дублюючих способів зв'язку (супутниковий, радіо, фізичні кур'єри) на випадок падіння електронних комунікацій.

Персонал

Жорстка дисципліна, чіткі алгоритми без додаткових погоджень та цілодобова готовність оперативно-чергових служб.

Автономність

Енергонезалежність апаратури, серверів та вузлів зв'язку під час блекаутів.

Правова основа: Закон України «Про електронні комунікації» в умовах воєнного стану.

Мета контролю: Захист радіочастотного спектра, резервування критичного трафіку та абсолютна пріоритезація сигналів цивільного захисту. Центри управління приватних постачальників беззаперечно підпорядковуються.

Норматив: Розпорядження КМУ № 116-р
(План основних заходів на 2026 рік).

2026

Ключовий захід:
Створення та глибока модернізація
місцевих автоматизованих систем
централізованого оповіщення (МАСЦО).

Відповідальні виконавці

Органи місцевого самоврядування
(виконання протягом поточного року).

Фокус уваги ЦОВВ

Деокуповані території
та громади поблизу
зон активних
бойових дій.

Цільовий показник

Здатність місцевого рівня
здійснювати негайне
оповіщення населення без
технічних відмов.

Контроль готовності: Вимоги Розпорядження КМУ №116-р (Аудит 2026)

Суть заходу: Комплексна перевірка загальнодержавної, територіальних і місцевих систем із поданням звіту до КМУ.

Чек-лист

☐	Наявність та актуальність експлуатаційно-технічної документації.
☐	Договори з операторами електронних комунікацій (АТ «Укртелеком», «Укрспецзв'язок»).
☐	Цілодобове чергування та кваліфікація диспетчерського персоналу.
☐	Фактичний стан резервних каналів управління та живлення.
☐	Інтеграція об'єктових систем до територіальних.

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ СУЧАСНОЇ АВТОМАТИЗОВАНОЇ СИСТЕМИ ЦЕНТРАЛІЗОВАНОГО ОПОВІЩЕННЯ

У ВІДПОВІДНОСТІ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СТАНДАРТУ ETSI 102 182

Основними завданнями АСЦО є:

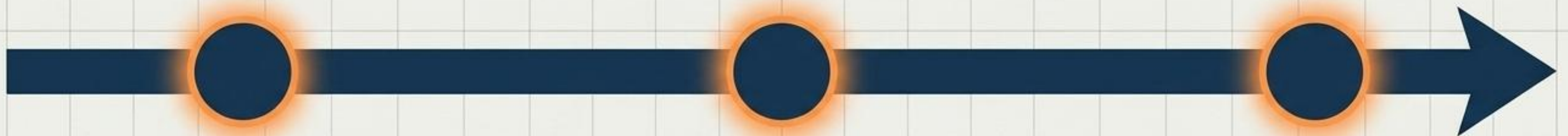
- своєчасне оповіщення про надзвичайні ситуації (50% населення у термін не більше як 3 хвилини, та 97% населення у термін не більше як 5 хвилин);**
- надання вичерпної інформації стосовно події, що сталася; надання детальних інструкцій щодо дій населення у ситуації, що склалася;**
- надання різної за змістом інформації залежно від цільової аудиторії та (або) місця знаходження населення;**
- здійснення оповіщення людей з особливими потребами (з вадами зору або слуху);**
- здійснення оповіщення на державній мові та на мові (мовах), що частіше вживається на конкретній території**

Перспективи розвитку: Інтеграція з міжнародними стандартами

Короткострокова мета

Середньострокова мета

Стратегічна мета

100% покриття цифровим
широкомовним
передаванням (Cell
Broadcast) та
модернізація ТАСЦО.

Впровадження
міжнародного протоколу
CAP (Common Alerting
Protocol) для уніфікації
передачі даних.

Повна інтеграція з
європейськими стандартами
цивільного захисту,
створення екосистеми
безпеки «Smart Nation».

Узагальнені висновки для ЦОВВ

Імператив 1: Негайність реакції

Рахунок іде на секунди. Управлінські алгоритми запуску мають бути погоджені заздалегідь; людський фактор при прийнятті рішень мінімізується.

Імператив 2: Синхронізація із ЗСУ

Бездоганна інтеграція даних військового командування в цивільні мережі оповіщення без бюрократичних затримок.

Імператив 3: Аудит та Резерв

Постійний контроль готовності мереж зв'язку. Наявність автономних альтернатив на випадок повного блекауту чи руйнування інфраструктури.

Імператив 4: Модернізація (2026)

Жорсткий контроль за виконанням Розпорядження № 116-р місцевими владами — це пріоритет виживання громад.

Стратегічні висновки для Центральних органів виконавчої влади

1. Оповіщення — це процес, а не техніка

Наявність сирени не дорівнює готовності. Готовність — це алгоритм, делеговані повноваження та навчений персонал.

2. Делегування рятує час

В умовах збройної агресії будь-яке погодження рішення про оповіщення призводить до втрати життів. Чергові служби повинні мати право миттєвого запуску.

3. Стійкість вимагає децентралізації

Багаторівневість систем (ЗАСЦО -> МАСЦО) та резервування каналів гарантують, що при падінні одного вузла мережа вистійть.

4. Контроль доведення

Управлінський цикл завершується лише після отримання звіту про успішне доведення сигналу, а не в момент натискання кнопки.